

[takaisin](#)

Kotiseutumatkailu Karjalaan ei osoita laantumisen merkkejä

AIKAPYÖRÄLLÄ KARJALAAN -kirjoituskilpailun tulokset

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston ja Karjalan Liiton järjestämän Karjalan kotiseutumatkoja koskevan kirjoituskilpailun Aikapyörällä Karjalaan voitti **Marjatta Valli** Lautiosaaresta. Toisen palkinnon saivat **Sirkka Keränen** Särkisalmesta, **Hannu Korte** Muroleesta, **Tauno Pessi** (tekstin kirjoittanut Seija Pessi) Kangasalta sekä **Saara Stranius** Keiteleeltä. Kolmannen palkinnon saajat olivat **Aarni Kettunen** Helsingistä, **Marja-Leena Kokkola** Helsingistä, **Martti Saloranta** Espoosta sekä **Pekka Sihvonon** Virroilta. Neljännen palkinnon saivat **Kerttu Javanainen** Peipohjasta, **Maijaliisa Kalliomäki** Helsingistä, **Benjam Myllyselkä** Muhokselta sekä **Valto Peiponen** Helsingistä.

Lisäksi jaettiin yhdeksän kunniakirjaa: **Paanajärvi-Tavajärvi-Seura**, Seiskari-Seura ry., **Paul Hänninen** (Espoo), **Sirkka Kuuppo** (Lempäälä), **Eeva Murto** (Ritvala), **Marja Paakki** (Helsinki), **Yrjö Raaska** (Lempäälä), **Kaisu Rokka** (Virolahti) sekä **Annikki Saarenmäki** (Helsinki).

Aikapyörällä Karjalaan -kirjoituskilpailu järjestettiin 15.6.–31.12.2007, määräaikaan mennessä aineistoa saapui 1752 sivua 172 vastaajalta. Kilpailuun lähetettiin myös runsaasti valokuvia sekä muutakin oheismateriaalia.

Kirjoittajat olivat matkustaneet eri puolilla Karjalaa Kannakselta Laatokalle, useat satoja kertoja ja vuosi vuoden jälkeen. Aineiston perusteella ei voi väittää kotiseutumatkailun olevan laantumassa. Mukana on uusia sukupolvia, joille menneisyys ja tarinat menneestä avautuvat matkoilla aivan uudella tavalla. Yhdessä aiempien Karjalaan liittyvien keruiden kanssa Aikapyörällä Karjalaan -aineisto tulee säilymään ainutlaatuisena muistona koko Suomea tavalla tai toisella koskettaneesta historiallisesta ilmiöstä.

Kilpailu innosti ilahduttavan monta nuorta ja myös ei-karjalaissyntyistä vastaamaan. Kotiseutumatkailun koko kirjo tulee aineistossa hyvin esiin: luvattomat matkat ennen Karjalanmatkailun virallistamista, avustusmatkat, sota-, luonto- ja luostarimatkat sekä monenlaiset suku- ja pitäjäseurojen matkat ovat nyt tulleet tallennetuiksi jälkipolville.

Aikapyörällä Karjalaan -kirjoituskilpailun tuomaristoon kuuluivat Liisa Lehto ja Senni Timonen Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta sekä Mervi Piipponen Karjalan Liitosta. Palkinnot jaettiin

Karjalan Liiton kesäpäivillä Tampere Arenalla 14.6.2008. Pääpalkintona oli Karjalan matkan lahjakortti ja muina palkintoina kirjoja.

Lisätietoja:

Tutkija Liisa Lehto, p. 0201 131 242, liisa.lehto@finlit.fi
<http://www.finlit.fi/arkistot/keruut.htm>

AIKAPYÖRÄLLÄ KARJALAAN -kirjoituskilpailussa palkittujen kirjoitusten luonnehdinnat tekstinäyttein:

Ensimmäinen palkinto

Marjatta Valli

s. 1939 Helsinki

Kertomus kolmesta matkasta Karjalaan

(Tekstit: "Ensi kerran Karjalassa 1969. Matka 1960-luvun vasemmistoradikalismien hengessä", "Toinen matka Karjalaan 2000. Rakkaus Karjalaan herää" sekä "Kolmas matka Karjalaan 2007. Vihdoinkin Lahdenpohjaan")

Voittajatekstissä kiteytyy eräs monien muidenkin kirjoittajien keskeisteemoista: Karjalan merkitys oman elämän, identiteetin, juurien ja henkisen kodin löytymisenä. Lapsuudenkodin pohjalaisessa pappilamiljöössä äidin katkeruuden ilmaus oli provosoiva ja vaikuttava: Karjalan pienoislippu puolitangossa kirjahyllyssä muistutti jatkuvasti menetetyistä ja iäksi kadonneesta kotiseudusta. Tarvitaan useiden keskenään ristiriitaisten ajatusten selvittelyä, nuoruuden radikalismia, lehtityötä maailmalla ja äidin kuolema, kunnes kolmen eri elämänvaiheissa tehdyn Karjalan-matkan jälkeen Lahdenpohjan Jaakkimassa vuonna 2007 kaikki loksahdetaan kohdalleen. Hieno, elämänmakuinen teksti! Mukana myös runsas, eri aikakausilta oleva valokuva-aineisto.

Vasta nyt, 67-vuotiaana mummona tajusin seisovani sen kirkon edessä, joka oli äitini suvun kirkko, jossa äitini oli päässyt ripille ja jossa omat vanhempani oli vihitty avioliittoon ja jossa oma mummoni oli siunattu hautaan ja jossa isäni kävi nuorena soittamassa urkuja. - - Jaakkiman kirkolla minusta, kesällä 1939 Helsingissä syntyneestä pohjalaisesta, tuli karjalainen. En minä voi olla yksinomaan pohjalainen, vaikka isäni ja kotini oli siellä. Karjalainen äitini vaikuttaa minussa ja minun kauttani. Olen nyt siitä täysin selvillä. Tämän kolmannen Karjalanmatkani jälkeen tunnen löytäneeni kotimaan. Sen etsiminen kesti kauan ja tunsin koko elämäni juurettomuutta kaikkialla missä olin. Jaakkiman kirkolla en sitä enää ollut. Osa minusta on peräisin Karjalasta, äidinmaasta.

Toinen palkinto

Sirkka Keränen

s. 1935 Saari

"Yläperkin sikiöt Matrissa 1991"

Osittain murteella, "matrinkielellä", kirjoitettu kertomus Vuorinteen lasten käynnistä perheen kotikonnuilla Uukuniemen Matrin Alakylällä. Linnuntietä matka ei ole pitkä, vain viisi kilometriä, mutta nyt se tehdään kiertäen Sortavalan kautta. Kuvaus on ansiokas hyvänä murretekstinä ja -sanastona, huumoripitoisena muisteluna sekä kansatieteellisenä kuvauksena entisajan elämästä: lasten töistä, viljelyksistä, ruoanlaitosta, karjanhoidosta, suutarintöistä, ihmisistä. Ankara sota-aika heijastuu lasten leikkeihinkin: leikitään hautajaisia, evakkoon lähtöä ja pelätään "tesanttija." Lapsuudenkylän vilkas arki välkkyi tekstissä tuoreena ja läsnä, tässä ja nyt.

Kuitenki lapsuuve muistot ovat lämpimii. Vieläkii muistaa verekse leivä maun, mustikkatahtaa tai lanttuhauvikkaa ku niitä lämpimä uuni rinnassa syötii. Muistaa mite ol tärkeitä, ku suutar Kervine otti mittoja uiloja varte. Jalka pit asettoo Laatokka-lehe piälle. Varsinkii suutari lestit ja pienet puunaulat ihmetyttivät ja mikä tunne uuvet uilot jalassa! Vua vettä ne ei pitäny, vuotivat ku seulat, sijannahkasta ku olvat. Haikiina kahottii ulos, ku olis tehny miel Alakylä kujosil juoksemaa. Kesällä sitte kirmattii siitäki eistä variksesuappaat jalossa. Kulettii Pohatamäille, Heskaa ja meijerille, puhumattakaa Olklahesta. Sinne uimaa männessä pit kyllä olla vanhempoo väkkii mukana. Mut se ol männy muailma. Nyt ollaa tässä ajassa.- - Tämän retken jälkeen Matrin muistoissa ei ole rakennuksiakaan – vain raunioita. Mitenköhän käy Matrin pääskysille? Palaavatko ne kuitenkin kesä kesän jälkeen?

Hannu Korte

s. 1947 Siikainen

"Ensimmäistä kertaa Kaukolassa ja Kortesuolla"

Hiuksianostattavan jännittävä kuvaus salamatkasta omalla autolla Leningradista Tallinnan, Viipurin, Terijoen, Sakkolan ja Räisälän kautta Kaukolaan vuonna 1986. Paikallisten oppaiden kyydissä pojat reissaavat Viron kautta kohti Kaukolan sukumaita apunaan "vuodelta 1938 oleva Kaukolan kartta, jolla on johdettu tykistötulita Kannaksella". Matkantekoa hidastavat kuoppaiset tiet, miliisit, bensapula, sota-harjoitukset ja ylinopeussakko, joka hoidetaan tyylikkäästi tupakansytyttimellä. Silti raja sulkeutuu ja pojat joutuvat viettämään ylimääräisen yön rajalla. Tsekkiläinen ruokakalusto jää Venäjän tulliin – turha kysellä perään. Hurja reissu, mutta tulipahan tehtyä!

Ja niin matka alkoi. Meillä Laurin kanssa oli tummat vaatteet päällä, jotta emme olisi erottuneet venäläisistä. Poikia oli kaksi sen vuoksi, että kahdestaan hoitivat paremmin puhumisen miliisin kanssa, eikä herättänyt niinkään epäilyksiä, kun auto oli täynnä. Olimme ikään kuin lomamatkalla. Lauri keksi pirskotella vodkaa paidoillemme, jotta haju levisi koko autoon. Hengessä mukana ollen olimme miliisitarkastuksissa aina "tiedottomassa tilassa" torkkuen takapenkillä. Pojat hoitivat puhumisen aina kun komennettiin kivääreillä uhaten ulos autosta. Tuli mieleen laulu:"On ikävä seisoa näin, kiväärin piippuja päin." - - Suomen

tullissa oli vain yksi naispoliisi. Oli katketa naurusta. Meillä oli pitkä parta, mustat vaatteet harmaana Kannaksen pölystä, ikkunat auki helteen takia. Olimme hurjanlainen näky. Sanoi minkä naurultaan ehti: "Ovat pojat tainneet olla vähän pitkään reissussa." Kotimatka sujui hyvin. Kotona vähän ihmeteltiin, kun olimme vuorokauden myöhässä.

Tauno Pessi

(teksti: Seija Pessi)

"Kun Juho Karjalassa kävi"

Mainio kuvaus, jossa 91-vuotiaan päähenkilön, Juho Paukkusen, tokaisut ryydittävät kerrontaa. Matka suuntautuu Kaukolan Ojajärven kylään, Paukkusen ennen sotia viljelemälle tilalle. Mukana ovat tytär ja vävy, nuorempia sukulaisia sekä sisaren pojanpoika hämäläisen vaimonsa, kertomuksen kirjoittajan kanssa. Varustaudutaan, hankitaan moottoroitu pyörätuoli, ajetaan läpi kurakoiden ristinmerkkejä tehden ja päästään vihdoinkin kotipaikalle. Juho kertoo, "missä olivat olleet portaat, missä puuliiteri, navetta ja miten tie oikein tulikaan pihapiiriin ja mistä suunnasta naapurit oikaisivat oikopolulle Ojajärvelle mennessään." Paluumatka tekee jo tiukkaa, Juhoa kannetaan kultatuolissa ja lopulta vastustuksesta huolimatta vävyn reppuselässä. Eloisa, huumoripitoinen ja liikuttava kuvaus aitosuomalaisesta sisusta – iästä viis.

Kotona seuraavana aamuna varhain Eeva heräsi väsyneenä. Pitää mennä katsomaan vanhaa isää, ettei vaan mitään ole sattunut rasittavan matkan jälkeen. Pappa olikin jo herännyt, keittänyt kahvit ja purki matkatavaroitaan. – Ens kesän myö männääkii Kortsuon kautta.

Saara Stranius

s. 1939 Sortavalan mlk. (Otsoinen/Poikelus)

"Kotiseutumatkani vuosina 1990-2007"

Kuvaus kasvusta lapsuuden häpeäntunteista itsehyväksyntään ja Karjala-rakkauteen. Vaikuttava tarina, jossa jo ensimmäisen kotiseutumatkan jälkeen katkeruus häviää ja tilalle tulee "uusi elämä karjalaisena". Ei enää häpeää omasta kielestä, ei omasta uskosta, ei syntyperästä. Kotiseutu- ja muita Karjalamatkoja kertyy monta – ne ovat kuin "rippi ja synninpäästö samalla kertaa." Matkojen merkityksen syvällistä pohdintaa, kuvausta matkojen muuttumisesta sekä paikkakuntalaisten suhtautumisesta kotiseutumatkaajiin – ja näiden paikkakuntalaisiin.

Tämän kaiken koin vajaan kahden tunnin aikana, mutta se riitti järjestyttämään maailmankuvaa omasta identiteetistäni. Nyt olin joku, en enää "mistään kotoisin". Minulla OLI KOTI! - Karjala on ollut minulle loputonta etsimistä. Lähtiessä toivolla täytettyä odotusta – palatessa pakahduttavaa tunnetta ja täyttymystä.

Kolmas palkinto

Aarni Kettunen

s. 1928 Sortavalan mlk. (Riekkalansaari)

"Aikapyörällä Karjalaan – kotiseutumatkakeruu"

(Tekstit: "Ensimmäiset käynnit 1990 Sortavalassa ja sen maalaiskunnassa" sekä "Hankala matka Sortavalan ja sen maalaiskuntaan 1991")

Hieno kotiseutuikävän kuvaus. Laatokan-risteilyllä 1988 unelma pääsystä kotisaareen on jo lähellä ja lopulta juhannuksena 1990 matka Riekkalaan onnistuu. Unettomien öiden pohdintojen jälkeen kirjoittaja hankkii kokoontaitettavan polkupyörän ja hankkiutuu matkalle rakkaaseen kotisaareen. Todentuntuista kuvausta paikallisista oloista, elämäntavasta ja ihmisistä; pohdintaa matkojen herättämistä muistoista, niiden muuttumisesta ja merkityksestä itselle. Matkoista on tullut kiinteä osa nykyistä elämää.

Perille päästiin melkein "meidän pihaan". Ei ollut enää juuri ennen talvisotaa valmistunutta kotia, ei navettaa, eikä saunaa. Mutta kuitenkin siinä kivijalan vieressä lapsuusmuistot tulivat suorastaan räjähtäen mieleen. - - Taivaanvuohi mäkätti yläpuolella ja rantapusikoissa lauloi satakieli. Niiden kuuleminen lapsuuskodin pihapiirissä korvasi osaltaan matkan vaivat. Samalla kyllä huomaan sen aution tyhjän kylän, joka ikään kuin kuristaa minua, kuten myös venäläisten tavan elää ja antaa kaiken hoitamattomana rappioitua. - - Kotiseutumatkat ovat minulle erittäin tärkeitä. Siellä pääsen itseni kanssa tasapainoon ainakin seuraavaan kesään asti. Kotipaikka ja kotiseutuikävä saa minut lähes joka vuosi lähtemään sinne.

Marja-Leena Kokkola

s. 1936 Käkisalmi

"Kotitiellä"

Unenomainen kuvaus vaelluksesta "kotitiellä". Jokaisella askeleella kirjoittaja palaa lapsuuteen ja tapahtumiin, joita tutut paikat matkan varrella nostavat tajuntaan. Koulu, mummola, naapurien talot, leikkimökki, navetta ja erityisesti tuttu puro herättävät aitoja ja hellyttäviä muistoja ja hienoa luonnonhavainnointia. Kuitenkin taustalla kaikuvat jo sodan äänet, mutta lapset eivät sitä ymmärrä, ennen kuin rintama murtuu, isä kantaa puulaatikoita tupaan ja lähtö on edessä. Kirjoittaja muistaa repineensä raakoja viinimarjaterttuja "matkaevääksi": "Päivä oli aurinkoinen, ja kaikki talot olivat tyhjiä ja hiljaisia. Kaikki oli hiljaista. Olimme kylän viimeiset lähtijät."

Pienen puron on täytynyt näytellä suurta osaa siinä prosessissa, joka aikaansai minusta ns. luontoihmisen. Eräs kevättalven päivä oli merkityksellinen. Olin ryöminyt sillan alle, aurinko pääsi paistamaan sen rakosista. Puron juokseva vesi ei ollut jäänyt keskeltä, vaan se solisi ja poreili pyörteinä jääpuikkojen ja spiraalien ympärillä. Ne loistivat kaikissa sateenkaaren väreissä sillan rakosista siivilöityvässä auringonvalossa. Ei Niagaran putouskaan myöhemmässä elämässäni ole saanut minua niin hurmioitumaan kuin tuo pieni puro Karjalassa!

Martti Saloranta

s. 1930 Suistamo

"Kotiseutumatkoja Suistamolle 1991-1998"

Virkistävän suorasukaisia, epäsentimentaalisia ja valokuvamaisen tarkkoja kuvauksia matkoista kotiseudulle: tuskastuttavaa rajanylityksen odottelua, oudostuttavaa kotimajoitusta Sortavalassa, hämmästyttäviä saniteettitiloja, erikoista rakentamista, kuoppaisia teitä joihin matkalaisten linja-auto on juuttua, autioita kyliä ja lopulta "akat hajaantuvat kuin akanat tuuleen pelloille kulleroiden perään."

Ehkäpä aiemmin, kohta sotien jälkeen, muistelemisen ja kirjoittamisen olisi ollut liian raskasta tapahtumien ollessa liian "tuoreita". Toiseksi silloin sotien jälkeen oli niin paljon muuta tekemistä, jälleenrakennus, sotakorvaukset, evakkojen ja rintamamiesten asuttamiset ja yleensä, varsinkin evakoilla, miten tulla toimeen ja löytää paikka yhteiskunnassa. Ei siinä jäänyt liioin aikaa muisteluksiin. - - Jokaisella neljällä 1990-luvulla tehdyllä kotiseutumatkalla huomasin selvästi ja elävästi kuinka asiat ja ammoin koetut tapahtumat palautuivat hämmästyttävän kirkkaasti mieleen yksityiskohtia myöten, kun vain näki niihin liittyvät paikat. Tuntui kuin ne olisivat tapahtuneet vasta eilispäivänä. Se oli joka kerralla hyvin kiehtova ja mielenkiintoinen ilmiö. Ja tämä ilmiö, ainakin minun kohdallani, tärkein ja pääasiallinen syy ja peruste lähteä uudelleen kotiseutumatkalle.

Pekka Sihvonen

s. 1951 Virrat

"Karjala tutuksi vaikka meloen"

Laatokan saariston kauneutta uhkuva hauska ja erilainen matkakuvaukseen kirjoittajan 10. melontaretkestä Laatokalle esi-isien kotiseudulle Lumivaaran Kuuhaan kylään ja Kärpäsensaareen. Tiiviissä tekstissä paljon tietoutta Laatokasta, sen saaristosta ja herkästä luonnosta salmineen, saarineen ja kallioluotoineen Laatokan norppaa unohtamatta. Hieno esimerkki nuorten innostamisesta omien juuriensa vaalimiseen perinneyhdistyksen avulla – kertojan mukaan nuori polvi on osallistunut innolla melontaretkille.

Laatokan saaristo Käkisalmesta Sortavalaan on kauneinta Karjalaa koko luovutetulla alueella! Viimeaikaiset tiedot hakkuuoikeuksien myöntämisestä myös Laatokan saariin ovat hyvin ikävää ja surullista kuultavaa. Parasta, mitä Laatokan saaristo ansaitsee, on sen säilyttäminen luonnontilassa. Hyvän kuvan tämän saariston ainutlaatuisuudesta saa tutustumalla siihen meloen. Kajakilla liikkumiseen tarvitaan hyvät kartat, kompassi sumujen varalta, muutaman päivän eväät ja varusteet sekä perusvalmius melomiseen.

Neljäs palkinto**Kerttu Javanainen**

s. 1931 Räisälä

"Koti-Karjala-Kullerot-Käki"

Kannaksen murteella elävästi ja kauniisti kirjoitettu kuvaus. Nelihenkinen seurue, kirjoittaja ja kolme "poikaa", palaa Räisälän "Juonpuolel", "kottii". Luonnon kauneus ja kodin nykyinen rappio ovat vaikuttavan vastakohtaisia, kotipaikalla kaikki on "ränsistynyttä, alakuloista, korjaamatonta, villiintynyttä." Nykyasujien kanssa ei saada keskustelua aikaan, kun kieli on esteenä. Hetkittäin aika katoaa, vuosikymmenet ovat kadonneet: matkalaiset ovat sotavuosien lapsia, kouluun kulkemassa, tai kirjoittaja on äidin kanssa vastoja tekemässä tai isän kanssa kulleroita keräämässä. Pian taika kuitenkin on poissa, taas ollaan ikäihmisiä, tavalla tai toisella "elämän murjomii". Muistot ovat silti jäljellä.

Kevväine päivä ol monilmeine: toisinaa paisto päivä kirkkaast, toisinaa roppas vettä, toisinaa rakkeita, mut käk kukku seki, jot kottii, kottii. - - Jokahisel meist ol monta sylellystä sellasii muistoloi, mitä ei voi suul selittää eikä kääl näyttää. Ne muistot pittää itse ellää ja itsellä säilyttää. Ja lähimmäisii pittää osata ymmärtää sellasetki asjat, mitä myö ei osata millokaa teil haastaa.

Maijaliisa Kalliomäki

s. 1943 Jaala

"Kolme matkaa Uudenkirkon läntisiin rantakylisiin"

Tädin hautajaisissa syntyy yhteinen ajatus lähteä käymään suvun kotipaikoilla Uudellakirkolla. Kirjoittaja kuvaa kolmea matkaa vuosina 2005, 2006 ja 2007; mukana oli kullakin matkalla 15-28 henkeä, kaikenikäisiä. Kertomuksessa näyttäytyy hienosti joukon yhteenkuuluvuus ja perinteen voima. Bussimatkoilla vanhat kertovat tarinoita niin suvun vaiheista kuin koko Uudenkirkon historiasta. Kaikki kerrottu tuo Kannaksen kadonneen maailman taustaksi matkalaisten kokemuksille heidän samotessaan entisten asuinsijojen kivijaloilla, uudessaan Lautjärven kirkkaassa vedessä ja kaivaessaan muistoksi rantahiekkoja.

Pari päivää viimeisen Uudenkirkon matkan jälkeen olin mieheni, sisareni ja hänen miehensä kanssa Krakovassa, jossa nykyisin asuu alle 200 juutalaista. Asuimme entisessä juutalaiskaupunginosassa ja katselimme päivittäin loppumattomalta tuntuva juutalaisturistien virtaa kaupunginosan historiallisissa paikoissa. Mietimme, mikä saa myös niin monet nuoret tulemaan Krakovaan eri puolilta maailmaa. Varmaankin se sama selittämätön, joka saa meidät jatkuvasti palaamaan Uudellekirkolle uudelleen ja uudelleen.

Benjam Myllyselkä

s. 1937 Salmi

"Koivu ja tähti Karjalassa"

Sakari Topeliuksen kertomus koivusta ja tähdestä on peruskertomus, jonka lävitse kirjoittaja pohtii matkaansa koivun ja tähden pitäjältä Muhokselta syntymäpaikkaansa Salmin Käsnäselässä 2004. Omassa matkassa heijastuvat myös kaikkien

karjalaisten matkat kotoa tänne ja täältä taas kotiin. Karjalan palautus on haave, josta on mahdotonta tunnetasolla irrottautua. Karjalaisuuden nyky-ydintä on myös kokemus kahdesta kotiseudusta. Karjalasta tuotu koivuntaimi kasvaa Muhoksella korkeutta kohti.

Nostalgia tarkoittaa kirjaimellisesti kotiinpaluun muistelemisen tuskaa. Rajantakaisessa Karjalassa syntynyt sotien sukupolvi kaipaa kotiseudulleen ja kulkee, kuten Koivu ja tähti – kertomuksen Kristoffer, kaipuuta ja unelmaa paluusta sydämessään tuntien kohti omaa koivuaan ja tähteään elämänsä loppuun saakka.

Valto Peiponen

s. 1931 Salmi

"Karjala, synnyinseutuni, usein mielessä"

Lyhyeen tilaan mahtuu laaja kaari, kertomus kirjoittajan suhteesta Mantsinsaareen 60-luvulta 90-luvulle ja tähänkin päivään. Maalaus Mantsinsaaresta kodin seinällä oli pitkään ainoa kontakti kotiseutuun. Kotipaikka on lähes tavoitettavissa retkellä Valamoon 1988. Vihdoin 1990 ryhmä kyläläisiä matkustaa Mantsinsaareen, joka osoittautuu asumattomaksi sovhoosin karjatilaksi. Viimeisellä matkalla kirjoittaja viettää saarella rauhaisan juhannusviikon 1991 toisen entisen saarelaisen kanssa. Teksti on yhtä aikaa asiapitoinen ja aistimusvoimainen, ja sitä tukee hyvä valokuvasarja.

Vanhempani ostivat vuonna 1930 valmistuneen talon lisäksi 10 ha sileää peltoa, entistä Laatokan pohjaa ennen Nevan puhkeamista. Seison puoli kilometriä pitkien peltosarkojen päässä omalla maalla, mutta vieraassa maassa. - - Olimme viettäneet aurinkoisen viikon lapsuutemme ympäristössä synnyinsaareissa, minne unikuvat vieläkin vievät.

SKS 14.6.2008